

Midden-Delfland natuurlijk: voor iedereen, met iedereen

Inhoud

	PvdA gaat door! 5
	De 10 punten van PvdA Midden-Delfland 7
1	Zorg 9
2	Jeugd en jongeren 11
3	Wonen 13
4	Bedrijvigheid 14
5	Mobiliteit 15
6	Cultuur 16
7	Sport en verenigingswerk 17
8	Landschap en recreatie 18
9	De gemeente Midden-Delfland 19

PvdA gaat door!

Dit programma zet de lijn voort die wethouder Tineke van Nimwegen en raadslid Elly de Jong hebben gevolgd in de afgelopen vier jaar. Eerst onder de vlag van OGP, later in de praktijk onder die van Fractie De Jong, maar toen in feite onder de vlag van de Partij van de Arbeid.

Wat hebben wij voor u, inwoner van Maasland, Schipluiden, Den Hoorn, 't Woudt en De Zweth, bereikt? Allereerst dat het huishoudboekje van de gemeente op orde is. Vervolgens dat duidelijk is aangegeven waarom Midden-Delfland uniek is in de verstedelijkte Randstad: het vitale-dorpenprogramma waarop wethouder Tineke van Nimwegen haar stempel heeft gedrukt.

Andere resultaten zijn:

- PvdA Midden-Delfland en haar voorloper hebben geïnvesteerd in de lokale economie. De ruim 1000 bedrijven die onze gemeente rijk is, weten de gemeente te vinden met vragen over de start of doorstart van een bedrijf of in de sfeer van ruimtelijke ordening. Een goed lokaal bedrijfsleven heeft effect op de lokale werkgelegenheid. Ook is het ondernemen door vrouwen in de afgelopen jaren gefaciliteerd en zo is de werkgelegenheid bevorderd
- PvdA Midden-Delfland en haar voorloper hebben bij woningbouwprojecten gezorgd voor doorstroming en ten minste 30% woningen in de sociale sector; woningen voor ouderen kregen daarbij extra aandacht
- PvdA Midden-Delfland en haar voorloper hebben de ontplooiing van en de zorg voor jeugd en jongeren hoog in het vaandel; dit blijft een speerpunt voor de komende raadsperiode
- PvdA Midden-Delfland en haar voorloper hebben er mede voor gezorgd dat de maatschappelijke ondersteuning voor wie die nodig heeft, stevig op poten is gezet; het is nu zaak op dit fundament een efficiënte organisatie die kwaliteit biedt verder uit te bouwen.

De 10 punten van PvdA Midden-Delfland

1 **Bijdragen**

Iedereen doet mee in Midden-Delfland: jong en ouder, met een goed en slecht gevulde portemonnee, goed van lijf en leden en gehandicapt, in Nederland geboren of elders, homo en hetero. Je bent Midden-Delflandse of Midden-Delflander en doet ertoe. Daarom is extra aandacht nodig voor preventie op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg en voor participatie van mensen die aan de kant staan. De Wet maatschappelijke ondersteuning, zoals die in Midden-Delfland wordt uitgevoerd, biedt hiervoor een kader.

2 **Ondernemen**

Plaatselijke ondernemers zijn de motor van de economische ontwikkeling van de gemeente. Zij verlenen diensten en zorgen voor werk. De gemeente stimuleert en versterkt daarom het ondernemerschap in Midden-Delfland op bestaande en nieuwe locaties. Onderdeel daarvan is het vestigen van een bedrijfsverzamelgebouw, in het bijzonder voor startende ondernemers. De PvdA wil dat de gemeente een krachtig en herkenbaar arbeidsmarktbeleid voert.

3 **Groen Midden-Delfland**

Het unieke, open veenweidegebied is het 'goud' van Midden-Delfland. Dit open landschap brengt de rust en het ritme waardoor Midden-Delflanders en andere Randstedelingen kunnen bijkomen van de drukte van iedere dag. De PvdA wil geen openluchtmuseum, maar een landschap waar toekomst is voor boerengezinnen en waar mensen uit de dorpen en uit de stad kunnen genieten van het unieke Midden-Delflandse open poldergebied. De jaarlijkse Midden-Delflanddag is een begrip binnen en buiten deze gemeente: dat moet vooral zo blijven.

4 **Water**

Gaag, Schie, Vlaardingse Vaart en de Vlieten vormen de natuurlijke waterverbindingen tussen de Midden-Delflandse dorpen, buurtschappen en polders. De PvdA wil meer ruimte bieden voor kleine en rustige watersport en het 'watterondje Maasland' realiseren. Zo valt er nog meer te genieten in ons mooie buitengebied. Voor historische zeilschepen worden in Schipluiden ligplaatsen gerealiseerd, terwijl in de dorpskern van Maasland serieus werk wordt gemaakt van aanlegplaatsen voor de kleine watersport. Dit zal de levendigheid van de beide dorpskernen bevorderen.

5 **Duurzaam Midden-Delfland**

De PvdA staat voor het behoud en het versterken van de dorpen van Midden-Delfland. Het proces 'vitale dorpen Midden-Delfland' krijgt daarom een vervolg. Dit programma werkt aan het levend en levendig houden van de dorpskernen, aan het weren van sluipverkeer, aan accommodaties voor sport en andere verenigingsactiviteiten, en aan woningen voor jonge en

oudere Midden-Delflanders. Duurzaamheid—kwaliteit op korte en lange termijn—is het richtsnoer.

6 Gezond Midden-Delfland

Gezond Midden-Delfland staat centraal in de PvdA-visie op de toekomst van onze dorpen. In samenspraak met de inwoners maakt de gemeente hier werk van. Dat betekent het in stand houden van de zorg door huisartsen en tandartsen. Daartoe worden in alle dorpskernen gezondheidscentra ontwikkeld. Gemeente en bevolking werken effectief samen bij het terugdringen van overmatig alcoholgebruik.

7 Gebouwen

Midden-Delfland heeft een schat aan monumentale boerderijen, molens, gemalen en woningen, die een plek hebben veroverd op de nationale en gemeentelijke monumentenlijsten. Gemeente en burgers spannen zich in dit cultuurgoed te behouden en de aandacht ervoor te vergroten. De PvdA vindt de monumentendag in zijn huidige vorm en de kindermonumentendag daar zeer geschikt voor. De activiteiten en exposities in museum De Schilpen in Maasland en in het Trammuseum te Schipluiden spelen hierin een belangrijke rol. Met de inwoners van Den Hoorn moet in de komende jaren gewerkt worden aan een versterking van de identiteit van dit voormalige tuindersdorp. Zo worden nieuwe monumenten aangewezen en bewonersinitiatieven voor een vrijwilligersmuseum ondersteund. Een kerkenpadroute vanuit Den Hoorn naar Maasland moet in 2014 een feit zijn

8 Cittaslow

Midden-Delfland is 'de' Cittaslow-gemeente van Nederland. Met 'Cittaslow' zijn kunst en cultuur onlosmakelijk verbonden. Voorbeelden zijn de bibliotheek Midden-Delfland, Cult Royale, het Boerolfestival, de jaarlijkse internationale keramiekexpositie en de exposities in het Maaslandse Tavenu. De gemeente vervult een actieve rol in het ontwikkelen en uitvoeren van een cultuurbeleid samen met de vele andere partners in de dorpen. De bibliotheek wordt hét Midden-Delflandse centrum voor cultuurhistorie en educatie.

9 Jeugd

De jeugd heeft de toekomst—ook in Midden-Delfland. Daarom staat de PvdA voor een jeugdbeleid dat jongeren perspectief biedt. 'Sport', 'recreatie,' 'wonen', 'maatschappelijke stages' en 'gezondheid' zijn de sleutels om de jeugd een toekomst te bieden in onze gemeente.

10 Uniek maar niet alleen

Midden-Delfland is geen geïsoleerd eiland in de Randstad. Daarom werkt de gemeente actief samen met besturen en burgers van Den Haag, Rotterdam, Delft, Westland en de Waterweg-gemeenten. Zo vervult het unieke Midden-Delfland met zijn eigen landschap en zijn dorpsstructuur een rustpunt in het verstedelijkte West-Nederland.

1 Zorg

De huisarts, de tandarts, de jeugd- en de ouderenconsulent zijn de eerste aanspreekpunten voor mensen met gezondheidsvragen. In elk dorp moeten de inwoners bij deze eerstelijnsgezondheidszorgers terecht kunnen. Via de samenwerking van deze zorgverleners met specialisten en ziekenhuizen in de omgeving van Midden-Delfland worden onze burgers bij ernstige klachten verder geholpen. De PvdA pleit voor een gezondheidscentrum in elke dorpskern.

Voorkomen is beter dan genezen. Om uitbraken van besmettelijke ziekten en chronische kwalen te voorkomen wil de PvdA investeren in preventieve zorg. Dat betekent onder meer voorlichting via bibliotheken en scholen en het stimuleren van bewegen. De GGD en de jeugdgezondheidszorg spelen hierbij een centrale rol. De PvdA heeft grote zorg over het toenemend bovenmatig alcoholgebruik door de jeugd. Een preventief programma waarin huisartsen en verenigingen samenwerken kan helpen de ongewenste trend om te buigen.

Via het loket 'maatschappelijke ondersteuning' heeft Midden-Delfland een goede start gemaakt met het verlenen van zorg op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Bij de verdere uitbouw van dat steunpunt moet verzekerd worden dat mensen die hulp nodig hebben, niet vast komen te zitten in procedures, maar ook dat misbruik geen kans krijgt. Langdurig zieken kunnen met het persoonsgebonden budget zelf keuzes maken bij de voor hen benodigde zorg en vervoersmogelijkheden—een aanpak die in Midden-Delfland goed van de grond is gekomen.

Steeds meer ouderen leven langer in goede gezondheid en hebben de middelen om zelfstandig te blijven. Mensen vinden het prettig om in hun eigen sociale omgeving te blijven, ook als ze hulp nodig hebben. De maatschappelijke ondersteuning moet erop gericht zijn dit mogelijk te maken. Levensloopbestendig bouwen van woningen maakt dit mogelijk. In een levensloopbestendige woning kan iedereen wonen, ongeacht aard en omvang van de hulpvraag. Ook zonder hulpvraag. Gedwongen verhuizen is er niet meer bij.

Mensen die hulp behoeven kunnen niet alleen terugvallen op professionele hulpverleners. Voor hun kwaliteit van leven is de inzet van familieleden, burens, en andere vrijwilligers onontbeerlijk.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Een gezondheidscentrum realiseren in elke dorpskern.
- Levensloopbestendig wonen een pijler maken van het gemeentelijk woonbeleid. Zo zijn mensen langer in staat zelfstandig in hun vertrouwde omgeving te wonen.
- De steun voor de vrijwillige mantelzorg versterken. Dat betekent informatie over de mogelijkheden van vrijwilligerswerk, voorlichting over rechtspositie, stimuleren van trainingen en een budget voor activiteiten om 'iets terug te doen'. Contacten tussen vrijwilligers onderling moeten worden gestimuleerd.

- Het beter toegankelijk maken en houden van de openbare gebouwen en openbare ruimte voor ouderen en mindervalide mensen.
- Het vrijwilligerswerk stimuleren, ook voor mensen van andere culturen.
- Werk maken van maatschappelijke stages door het instellen van een loket 'maatschappelijke stages'. De PvdA mikt op minimaal 50 arrangementen per jaar voor leerlingen van het voortgezet onderwijs.

2 Jeugd en jongeren

Met veel jongeren in Midden-Delfland gaat het goed. Volgens de jaarlijkse ranglijst 'Kinderen in Tel' scoort Midden-Delfland steevast in de top-twintig van de ruim 400 gemeenten in Nederland. Onze gemeente kent peuterspeelzalen, kinderopvang, goede basisscholen en ruime mogelijkheden om te spelen en hobby's in verenigingsverband te beoefenen. Ook mogelijkheden voor voortgezet onderwijs en werkervaring zijn voor de jeugd van Midden-Delfland binnen handbereik. Om dit te zo te houden en waar mogelijk te verbeteren moeten echter alle zeilen worden bijgezet: de jeugd is immers de toekomst van een levend Midden-Delfland.

Bij het bieden van kansen voor jeugd en jongeren spelen de Centra voor Jeugd en Gezin een centrale rol. In de visie van de PvdA zijn het laagdrempelige informatiepunten en verwijscentra, die efficiënte hulpverlening voor ouders en jongeren met vragen en problemen toegankelijk maakt. De centra moeten inhoudelijk en praktisch—zoals locatiekeuze—samenwerken met de gezondheidscentra in de drie dorpen. In 2010 krijgen de dorpen Schipluiden en Maasland een consultatiepunt van deze centra, terwijl de hoofdvestiging zetelt in het voormalige pand van de Rabobank in Den Hoorn. Zo kunnen ouders die daaraan behoefte hebben, ondersteuning krijgen bij hun opvoedtaken. In het geval van probleemgezinnen is daarbij geen sprake van vrijblijvendheid en wordt op tijd ingegrepen.

Kinderopvang is een voorwaarde om zowel vrouwen als mannen te kunnen laten werken. De afgelopen jaren zijn de mogelijkheden hiervoor toegenomen. Toch zijn er ook in Midden-Delfland nog steeds wachtlijsten. De PvdA wil dat soort belemmeringen wegwerken. Ook moeten peuterspeelzalen en kinderopvang naadloos samenwerken, in het belang van peuters en kleuters en van ouders. Voor de toekomst is het combineren van functies een optie.

Goed onderwijs is onmisbaar om volwaardig mee te kunnen draaien in de samenleving. Hier ligt in de eerste plaats een taak voor de scholen—in onze gemeente vooral de basisscholen. De gemeente ziet toe op schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten met als doel dit tegen te gaan en te voorkomen. De PvdA ondersteunt het beleid om verzuim en schooluitval tegen te gaan, zodat kinderen hun kansen in het latere leven behouden. De PvdA is voorstander van brede basisscholen waarin verschillende voorzieningen, zoals buitenschoolse opvang en schoolmaatschappelijk werk, onder één dak zijn gehuisvest. In een landelijke en agrarische gemeente als Midden-Delfland is voldoende aandacht voor natuur- en milieueducatie een 'must'.

Jongeren tussen de 12 en 18 jaar volgen hun opleiding vaak in de steden grenzend aan Midden-Delfland. Daarom is het van belang dat er juist voor hen voldoende voorzieningen voor vrijetijdsbesteding in Midden-Delfland zijn. Deelnemen in een sportvereniging of andere vereniging is een goede

mogelijkheid. Maar daarnaast moeten samen eigen activiteiten kunnen worden ontplooid, waar nodig hulp van jongerenwerker of gemeente.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Jonge kinderen de mogelijkheid bieden om gebruik te maken van voorschoolse of buitenschoolse activiteiten met aandacht voor taalontwikkeling en sociale vaardigheden. Daartoe stimuleert de gemeente de samenwerking tussen kinderopvang, peuterspeelzalen en het basisonderwijs.
- Een Natuur- en Milieu-Educatiecentrum vestigen op basis van samenwerking tussen scholen, lokale organisaties en agrarische ondernemers. Elke basisschool in de gemeente krijgt toegang tot dit centrum. Scholen uit de omringende steden kunnen op bezoek komen bij het centrum en bij boeren in Midden-Delfland.
- Onderzoek naar de ontwikkeling van brede scholen die naast onderwijs schoolmaatschappelijk werk, bibliotheek, muziekschool, voorschoolse en buitenschoolse opvang, opvoedingsondersteuning combineren.
- Jongerenwerk dorpsgewijs opzetten in goede samenwerking met de GGD, de Centra voor Jeugd en Gezin en de scholen. Voor elke dorpskern wordt een jongerenprogramma ontwikkeld dat samen met de jongeren wordt vormgegeven.
- De programma's van de verenigingen gericht op jongeren blijven steunen.

3 Wonen

‘Thuis’ neemt een centrale plaats in het leven van mensen in. Plaats om te leven, op te voeden en opgevoed te worden, te rusten en soms te ruziën. ‘Thuis’ valt daarom samen met zowel ‘wonen’ als ‘woning’. Op het punt van ‘wonen’ valt in Midden-Delfland het nodige te verbeteren.

De PvdA staat voor een woonbeleid waarin plaats is voor alle leeftijdsgroepen. Alleen op die manier kunnen de dorpen van Midden-Delfland vitaal, levend blijven. Wonen is meer dan het kunnen beschikken over vier muren en een dak. Woonbeleid betekent ook het zorgen voor ontmoetingsplaatsen, speeltoestellen, uitblaasplekken voor oudere inwoners en een veilige leefomgeving.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Extra aandacht voor starterswoningen, om er voor te zorgen dat de gemeente voldoende jonge gezinnen kan huisvesten. De gemeente stimuleert de bouw van koopgarantwoningen en woonwerkwooningen om de vestigingsmogelijkheden voor de eigen inwoners te vergroten. De woningbouwverenigingen houden geen uitverkoop van hun huurwoningen.
- Startersleningen worden ook in Midden-Delfland werkelijkheid.
- Op vrije plaatsen binnen de dorpskernen, waar dat verantwoord is, passende woningen te bouwen voor alle leeftijdscategorieën. Voorbeelden zijn de nieuwe Singelhof in Maasland. Veelbelovende locaties zijn ‘Spreeuwenest’ in Maasland en ‘Jozefschool’ in Schipluiden en—uiteraard—de plaats van het huidige gemeentehuis.
- Woonzorglocaties voor oudere inwoners realiseren in Den Hoorn en in Schipluiden, waarbij de Singelhof in Maasland model kan staan.
- Het gebruik van de open ruimte bevorderen om de saamhorigheid te versterken, bijvoorbeeld: door het opknappen van het Koningin Julianaplein in Den Hoorn en de Kastanjehof in Maasland.

4 Bedrijvigheid

Naast 'wonen' is 'werken' de bezigheid waarin mensen zich ontplooiën, 'brood op de plank' krijgen en bijdragen aan een levende samenleving. In Midden-Delfland is die bedrijvigheid in de eerste plaats verbonden met het landschap: veeteelt, tuinbouw, lokale producten en recreatie. Daarnaast moeten de kernen ruimte bieden aan kleinschalige, innovatieve bedrijvigheid van lokale ondernemers. Zij zorgen voor leven in de brouwerij en voor het levend houden van de gemeente en zijn kernen door lokaal werk te bieden.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Kleinschalige, innovatieve bedrijven in de dorpskernen stimuleren. Dat betekent niet grootschalige bedrijfsterreinen ontwikkelen, maar wel locaties waar kleine, dienstverlenende bedrijven zich samen kunnen vestigen en voldoende armslag hebben.
- Experimenteren met een 'werkplaza'—een toekomstwens uit 'Vitale Dorpen 2025'. Zelfstandige ondernemers vinden daar—tegen vergoeding— een werkplek, professionele ondersteuning en een onderling ontmoetingspunt. Zo'n werkplaza is in het bijzonder van belang voor startende ondernemers. Binnen twee jaar moet blijken of zo'n aanpak levensvatbaar is.
- Winkelvoorzieningen voor de dagelijkse levensbehoeften in stand houden en faciliteren, in elk geval in Maasland, Schipluiden en Den Hoorn. De vestiging van een levensvatbaar winkelcentrum in Den Hoorn heeft een hoge prioriteit.
- Het Midden-Delflandse streekproduct promoten. Dat betekent dat lokale ondernemers en met partijen in de omringende gemeente samenwerken. Ook kleinschalige horeca-vestigingen spelen hierbij een rol.
- Het gemeentelijk Ondernemersloket verstrekt de Midden-Delflandse ondernemers informatie en praktisch hulp bij opzet en uitbouw van hun bedrijf en de maatschappelijke regels die daarvoor gelden.

5 Mobiliteit

Voor mensen in de 21e eeuw is de mogelijkheid om van 'A naar B' te gaan een vanzelfsprekendheid en ook een noodzaak om te kunnen wonen, werken en ontspannen. In een landelijke gemeente als Midden-Delfland zorgt dit voor knelpunten. Het wegennet is immers niet ontworpen en bedoeld voor grote hoeveelheden doorgaand gemotoriseerd verkeer. In de dorpen vraagt het 'eigen' verkeer steeds meer ruimte. Ondergrondse parkeergarages kunnen hier soelaas bieden.

Goed openbaar vervoer en stimulering van schonere auto's zijn zaken die de gemeente niet in haar eentje kan bewerkstelligen, maar waarbij ze wel initiatieven kan ondernemen. Zoals de mogelijkheden nagaan van betere aansluiting op de bus-, tram- en metronetwerken aan omliggende gemeenten en oplaadpunten voor elektrische vervoermiddelen. Verdere verbetering en uitbreiding van het netwerk van fietspaden is een ander punt.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Onderzoek naar aansluiting op het tram- en metronetwerk van aangrenzende gemeenten.
- Behoud en stimulering van het openbaar vervoer.
- Initiatieven voor proeven met alternatief vervoer, zoals vervoer op waterstof en op nieuwe vormen van accu's. De PvdA pleit voor een netwerk van oplaadpunten voor elektrische auto's en voor elektrische fietsen.
- Het fiets- en wandelpadennetwerk uitbreiden en verder verbeteren om zo wandelen en fietsen te stimuleren..
- Het ontmoedigen van doorgaand gemotoriseerd verkeer door de dorpskernen: Midden-Delfland is geen 'doorgangsroute'.

6 Cultuur

Delen van Midden-Delfland dateren van meer dan 1000 jaar geleden. Midden-Delfland heeft dan ook een rijke geschiedenis die in ere moet worden gehouden. Het landschap laat nog steeds elementen zien van die geschiedenis. De PvdA wil die behouden. Maar ons culturele erfgoed wordt dagelijks eigentijds uitgebreid. De PvdA wil ook daar aandacht voor: behoud en vernieuwing zijn de kenmerken van een levend Midden-Delfland.

Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. Dat Midden-Delfland 'de' Cittaslow-gemeente is geworden is een voorbeeld van het verenigen van oude en nieuwe cultuur. Hier komen cultuurhistorie, de rust en ruimte van Midden-Delfland en de producten van onze streek samen.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- De aandacht voor de cultuur uit het verleden versterken, zoals de Schilpen en Tavenu in Maasland, en het Trammuseum in Schipluiden. Ook Den Hoorn verdient een plek die de historische identiteit weergeeft.
- Streekgebonden evenementen onder de Cittaslow-paraplu stimuleren, zoals het Boerolfestival, Cult Royale en de keramiektentoonstelling. Ook de Midden-Delfland-dag biedt hiervoor een aanknopingspunt evenals culturele weekenden, waarbij diverse cultuurlocaties op zaterdag en zondag toegankelijk zijn.
- De jaarlijkse monumentendag en de kindermonumentendag voortzetten en uitbouwen.
- De gemeentelijke en nationale monumentenlijst aanpassen en uitbreiden met andere karakteristieke Midden-Delflandse gebouwen en locaties. Ook de archeologie verdient meer gemeentelijke aandacht
- Faciliteiten creëren voor culturele verenigingen in de dorpskernen.
- Met de omringende gemeenten een cultureel uitwisselingsprogramma opzetten gericht op de jeugd: wat is bijzonder in mijn streek.
- Den Haag ondersteunen in de race om culturele hoofdstad van Europa te worden.
- Met verenigingen uit de dorpskernen onder begeleiding van de 'kunstondernemers' Dario-Fo uit Poeldijk een jaarlijkse opera of operette uitvoeren.
- Een concours organiseren voor een écht Midden-Delfland-lied.

7 Sport en verenigingswerk

Midden-Delfland telt een veelheid aan verenigingen: muziek, cultuur, scouting en niet in de laatste plaats gymnastiek en sport. Het is in het belang van de gezondheid en het welzijn van de Midden-Delflanders dat in elk dorp een breed sportaanbod gehandhaafd blijft. Dat rechtvaardigt steun van de gemeente bij programma's gericht op de jeugd en bij het in stand houden en verbeteren van de sportaccommodaties. Lichaamsbeweging en sport zijn ook uitstekende hulpmiddelen in de strijd tegen overgewicht.

Daarnaast heeft sport net als scouting, muziek en andere verenigingen een sociale functie: contact met anderen, binding aan de plaatselijke gemeenschap en gezelligheid. Zo gaan verenigingsactiviteiten vereenzaming tegen. Ook meer informele clubs, zoals fietsgroepen en Nordic Walking-initiatieven spelen hierbij een rol. Het stimuleren van verenigingsdeelname, bijvoorbeeld door voorlichting en open dagen en concoursen en dorpsstoernooien, is ook een middel om nieuwe Midden-Delflanders—vooral in het uitbreidende Den Hoorn—zich snel te laten wortelen in hun nieuwe woonplaats.

De recreatieve mogelijkheden in Midden-Delfland zijn gediend met sportondernemers, die een sportschool, een skateshop, fietsverhuur en kanoverhuur 'runnen'.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Voortzetting van huidig sportbeleid waar het gaat om het ondersteunen van jeugdprogramma's en van onderhoud en verbetering van accommodaties.
- Opleidings- en trainingsactiviteiten ondersteunen voor het vrijwillige kader van de verenigingen.
- Informatie verstrekken over het verenigingswerk aan nieuwe inwoners en het stimuleren van concoursen en toernooien binnen en tussen de dorpen met medewerking van de basisscholen.

8 Landschap en recreatie

Wie Midden-Delfland zegt, zegt landschap. De kracht van onze gemeente is niet het aantal inwoners, maar het unieke, open veenweidegebied tussen de stedelijke agglomeraties van Rijnmond en Haaglanden. Nu de wettelijke bescherming van onze streek is beëindigd betekent dat extra inspanning van de gemeente nodig is om wat in de afgelopen jaren is bereikt te behouden en verder uit te breiden.

Midden-Delfland moet ook een levend weidegebied vasthouden, dat afsteekt tegen de agrarisch tuinbouwindustrie van Westland. Dat vereist alle zeilen bijzetten door alle betrokkenen: in de eerste plaats de veetelers en agrariërs, de ondernemers van streekproducten, de kleinschalige innovatieve tuinbouw, de beheerders van de recreatieve voorzieningen en natuurlijk van de gemeente en de burgers. Dat betekent het met kracht werken aan de in 2005 vastgestelde gebiedsvisie.

Midden-Delfland is ook een rustgevend, natuurlijk gebied, niet alleen voor de eigen inwoners, die van omliggende steden en andere bezoekers. Zowel op de fiets, met de boot of als wandelaar is het in Midden Delfland goed toeven. Zij kunnen hier recreëren en genieten. Kleinschalige recreatie is de randvoorwaarde om de rust en ruimte in stand te houden en vormt tevens een stimulans voor de lokale economie. Voorbeelden van dat laatste zijn overnachtingsplaatsen ('bed & breakfast'), kamperen bij de boer en (huiskamer)restaurants. Eerder zijn reeds de educatieve en cultuurhistorische kenmerken als gemeentelijke speerpunten genoemd.

Daarom wil de PvdA in de komende raadsperiode:

- Behoud van het veeteeltlandschap ('koe in de wei').
- Het economisch verantwoord uitkopen van verspreid liggend 'glas'.
- De verkoop van streekproducten promoten.
- Landschap- en natuurgerichte recreatie stimuleren. De PvdA wil meer ruimte bieden voor kleine en rustige watersport en het 'waterrondje Maasland' realiseren. Zo valt er nog meer te genieten in ons mooie buitengebied. Voor historische zeilschepen worden in Schipluiden ligplaatsen gerealiseerd, terwijl in de dorpskern van Maasland serieus werk wordt gemaakt van aanlegplaatsen voor de kleine watersport. Het recreatieschap kan hierbij daadwerkelijk steun bieden.
- Financiële middelen voor het onderhoud en beheer van de recreatiegebieden voor de lange termijn zeker stellen.
- Aanleg en onderhoud van wandelroutes, bijvoorbeeld de kerkepaden en fietsroutes, en fiets- en voetveren in stand houden.
- Initiatieven als 'kamperen bij de boer' en kleinschalige overnachtingsmogelijkheden bevorderen.

9 De gemeente Midden-Delfland

De afgelopen jaren zijn de gemeentelijke organisaties van Schipluiden, Den Hoorn en Maasland geïntegreerd tot een goed werkende eenheid. In de komende raadsperiode wordt het nieuwe gemeentehuis gerealiseerd. Dan krijgen ambtenaren en bestuur voldoende ruimte en faciliteiten om hun taak doeltreffend en efficiënt uit te oefenen. Het is de taak van de bestuurders daarop toe te zien.

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken staat voor de PvdA de dienstverlening aan de burger centraal. Dit betekent klantvriendelijkheid en een 'één loket'-benadering. De PvdA wil het gebruik van digitale toepassingen, zoals een digitaal loket, stimuleren.

Voor gespecialiseerde taken, zoals jeugdbeleid, maatschappelijke ondersteuning, milieutoezicht en complexe bouwvergunningen, maar ook taken op het terrein van de sociale dienstverlening, acht de PvdA samenwerking met anderen geboden. In het bijzonder bij de bescherming van natuur en landschap moeten bestuur en de ondersteunende ambtenaren zich richten op een sterke regisserende rol en zich verzekeren van een goede uitvoering door derden of samenwerkingsverbanden. Op die manier behoudt de gemeente een krachtige bestuur en daarmee haar zelfstandigheid. De PvdA verzet zich tegen verlies van die zelfstandigheid.

De kredietcrisis laat ook het huishoudboekje van Midden-Delfland niet ongemoeid. Grondopbrengsten zijn anders dan begroot en de Rijksuitkeringen gaan omlaag. De tering zal dan ook naar de nering gezet moeten worden, waarbij de PvdA een sluitende begroting als uitgangspunt kiest en niet op de reserves wil interen. Ondanks dat moet het gemeentebestuur zich inzetten om samen met maatschappelijke partners de lokale economie op gang te houden in het belang van alle inwoners. Een aantal van de PvdA-programmapunten, in het bijzonder de nieuwe wegen die we willen inslaan, zullen niet gemakkelijk te realiseren zijn. Door samen te werken met maatschappelijke partners, zoals woningbouwverenigingen en maatschappelijke ontwikkelaars kan veel toch gerealiseerd worden. Om de gemeente een voortrekkersrol te kunnen laten vervullen kan het op bescheiden wijze inzetten van een deel de opgebouwde financiële reserve worden gezien.